

Valtakunnallinen päiväperhosseuranta 2011

Kimmo Saarinen

Atte Moilanen kuvasi tämän kuusamaperhosen (*Limenitis camilla*) Sa Taipalsaarella 28.7.2011 mäntykankaiden hallitseman maaston rehevässä lehtipuuvaltaisessa kohdassa lähellä Saimaan rantaa.

Kirjoittajan osoite — Author's address:

Kimmo Saarinen
Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituutti,
Lääkäritie 15, FI-55330 Tiuruniemi.
Sähköposti: kimmo.saarinen@allergia.fi

Lämmin kesä lennätti paljon perhosia

Kesä 2011 oli noin kaksi astetta tavallista lämpimämpi – tilastojen valossa vastavanlaisia on keskimäärin vain kerran 20-30 vuodessa. Vaikka helteitä ei ollut siinä mitassa kuin edellisenä kesänä, lämpöä riitti tasaisesti alusta loppuun ja tuloksena oli Suomen mittaushistorian neljänneksi lämpimin kesä vuosien 1937, 1972 ja 2002 jälkeen. Jo toukokuussa muutama hellepäivä lupaili perhosharrastajille hyvää. Alkukesästä varsinkin Lapissa oli

	2011	ka (mean)	suurin (max)	pienin (min)	yhteensä (total)
Henkilöt (participants)	187	203	233 (03)	190 (07)	700
10×10 km ruudut (quadrats)	572	564	685 (10)	459 (02)	2 097
Havaintopäivät (obs.days)	6 574	6 602	7 515 (10)	5 631 (08)	125 811
Lajit (species)	107	103	106 (05)	98 (08)	113
Yksilöt (individuals)	286 092	245 677	349 496 (10)	150 544 (08)	4 324 355
Päivää/ruutu (days/quadrat)	12	12	16 (02)	10 (08)	
Lajia/ruutu (species/quadrat)	15	16	20 (02)	12 (08)	
Yksilöä/päivä (individuals/day)	44	37	47 (10)	27 (08)	

TAULUKKO 1. Valtakunnallisen päiväperhosseurannan havainnointiaktiivisuus ja päiväperhosmäärät vuonna 2011 verrattuna edelliseen kymmenvuotiskauteen 2001–2010.
TABLE 1. The observation data of NAFI.

National Butterfly Recording Scheme in Finland (NAFI): summary for 2011

Data for NAFI, based on voluntary recording all over the country, is collected both traditionally by South Karelia Allergy and Environment Institute and online via Hatikka website of the National Museum of Natural History. This summary is an overview of the results based on NAFI database www.luomus.fi/nafi in December 2011. Records of 187 amateur and professional lepidopterists covered 107 species, a new annual record, and 286,000 specimens from 572 quadrats of the Finnish uniform 27 E grid (Fig. 1). The observation activity in general was of the average magnitude (Table 1), but one of the warmest summer during the past century resulted in the 3rd highest butterfly abundance (44 individuals per observation day) during the 21 years of the scheme (1991–). Altogether 14 species had the highest annual number of individuals recorded ever in the scheme, mostly from Lycaenidae family (e.g. *Satyrrium pruni*, *Lycaena hippothoe*, *Glaucopsyche alexis*, *Plebeius amandus*). On the other hand, some fritillaries of mires (*Boloria eunomia*, *B. freija*, *B. frigga*) and a few common woodland species (*Leptidea sinapis*, *Boloria euphrosyne*, *Pararge aegeria*, *P. maera*) did not benefit from the warm summer as much as the most species. However, only four species exhibited the lowest abundance since 1991. As it was case in the previous summer 2010, many butterflies expanded northwards, resulting again in ten new provincial finds for the scheme: *Apatura iris* (AL, St), *Apatura ilia* (KL, Sb), *Limenitis camilla* (Sa), *Maniola lycaon* (N, KL), *Pyrgus malvae* (Oba), *Carterocephalus silvicola* (Ks) and *Plebeius nicias* (Ks). The underlined ones were the first observations ever in the province. The results of NAFI between 1991 and 2011, consisting of more than 4.3 million individuals, indicate large-scale changes in the Finnish butterfly fauna. In 2012, NAFI continues and is open for all lepidopterists.

Den riksomfattande dagfjärilsmonitoreringen i Finland (NAFI): sammandrag 2011

Dagfjärilsmonitoreringens data, baserat på observationer från frivilliga i hela landet, samlades in både traditionellt av Södra Karelen Allergi- och Miljöinstitut och online via databasen Hatikkas webbplats vid Naturhistoriska riksmuseet. Artikeln är en översikt av materialet i NAFI-databasen på www.luomus.fi/nafi i december 2011. Observationerna, som 187 amatörer och professionella lepidopterologer bidrog med, omfattade 107 arter (nytt rekord) av 286 000 exemplar från 572 rutor i det finländska enhetskoordinatsystemet (27 E grid), Fig. 1. Observationsaktiviteten var överlag nära medeltalet (Tabell 1), men eftersom sommaren var en av de varmaste under de senaste hundra åren blev dagfjärilsabundansen (44 exemplar per observationsdag) den tredje högsta under de 21 år monitoreringen pågått (1991–). För 14 arters del noterades det högsta individantalet per år under monitoreringens gång, bland dem var de flesta lycaenider (t.ex. *Satyrrium pruni*, *Lycaena hippothoe*, *Glaucopsyche alexis*, *Plebeius amandus*). Å andra sidan gynnades inte vissa pärlmorfjärilar (*Boloria eunomia*, *B. freija*, *B. frigga*) och några allmänna skogsarter (*Leptidea sinapis*, *Boloria euphrosyne*, *Pararge aegeria*, *P. maera*) av den varma sommaren i lika hög grad som de flesta andra arter. Endast fyra arter uppvisade de lägsta abundanserna sedan 1991. Liksom under föregående sommar 2010 expanderade många dagfjärilars utbredning norrut, vilket resulterade i tio för monitoreringen nya provinsfynd: *Apatura iris* (AL, St), *Apatura ilia* (KL, Sb), *Limenitis camilla* (Sa), *Maniola lycaon* (N, KL), *Pyrgus malvae* (Oba), *Carterocephalus silvicola* (Ks) och *Plebeius nicias* (Ks). De understreckade förkortningarna anger de första fynden någonsin från respektive provins.

Mellan 1991 och 2011 har mer än 4,3 miljoner dagfjärilsexemplar noterats inom NAFI. Materialet indikerar att storskaliga förändringar i Finlands dagfjärilsfauna ägt rum. NAFI fortsätter 2012 och är öppen för alla lepidopterologer.

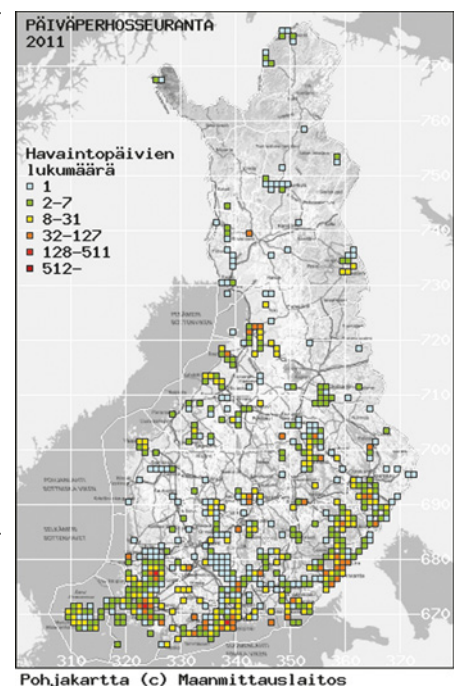
poikkeuksellinen helleaalto, joka toistuu vain kerran tai pari vuosisadassa. Samassa yhteydessä mitattiin koko kesän korkein lämpötila (+32,8 astetta) Ylitorniossa 10. kesäkuuta. Heinäkuu oli yksi lämpimimmistä viimeisten 50 vuoden aikana ja vielä elokuussa lämpösummat kipusivat kovaa vauhtia. Vaikka lämpimät perhoskelit jatkuivat pitkälle syksyyn, kausi hiipui monin paikoin kuivuuteen. Kaikkiaan kesä oli kuitenkin hieman tavanomaista sateisempi, mutta sademäärissä oli suuria paikallisia eroja.

Päiväperhosten havainnoinnin suhteen jäätiin edelliskesän huippuluvuista, mutta se oli 2000-luvun hyvää keskitasoa (taulukko 1). Kun Hatikan kautta mukaan tuli lähes 40 uutta harrastajaa (noin joka viides tietoja lähettäneistä), osallistuneiden kokonaismäärä kipusi uudelle sataluvulle. Uusia havaintoruutuja kertyi niin ikään runsaasti (yli 50), lähinnä maan eteläosista, josta havainnot saatiin edellisvuosi-

en tavoin kattavasti Oulun seudulle asti (kuva 1). Pohjoisessa havaintoverkko oli edelleen kiusallisen harva, Lapin neljästä maakunnasta ja Koillismaalta kertyi tietoja vain 32 ruudusta – siis vain hieman useammasta kuin esimerkiksi Ahvenanmaalta vain muutaman havainnoitsijan voimin!

Kun vakituisista lajeista jäi havainnoitua vain tummavirnaperhonen (*Leptidea reali*) ja pohjoisessa kääpiöhöpeätäplä (*Boloria improba*), seurantaan ilmoitettiin ennätyskellisesti 107 lajia (taulukko 2). Näiden joukossa oli viiden vuoden tauon jälkeen myös kuusamaperhonen (*Limenitis camilla*), samalla yksi seitsemästä uuden maakunnan valloittaneesta lajista. Edellisvuoden tavoin seurantaan kertyi kaik-

KUVA 1. FIGURE 1. Yhtenäiskoordinaattiruudut (10×10 km), joista seurantaan ilmoitettiin tietoja vuonna 2011. Vanhemmat seurantaruuutut hailakalla sävyllä.

kiaan kymmenen uutta maakuntahavaintoa, joista kaikkien aikojen ensimmäisiä löytöjä lienevät häiveperhonen (*Apatura iris*) Ahvenanmaalta ja Satakunnasta, pikuhäiveperhonen (*Apatura ilia*) Laatokan Karjalasta ja Pohjois-Savosta, kuusamperhonen Etelä-Savosta, idänhäränsilmä (*Maniola lycaon*) Laatokan Karjalasta, mansikkakirjosiipi (*Pyrgus malvae*) Oulun Pohjanmaalta sekä huhtasinisiipi (*Plebeius nicias*) Koillismaalta.

Lajimäärä olisi voinut olla suurempikin, sillä saatekirjeissä uskaltauduttiin kertomaan peräti kolmesta 'oudosta' havainnosta. Määritykset jäivät siinä määrin auki, että mainittakoon ne tässä vain kuriositeettina. Ensimmäinen tarjokas oli heinähiipijä (*Heteropterus morpheus*), paikkana Sa Savitaipale 13.-14.6.2011. Vuodesta 1996 mukana ollut havainnoitsija kertoo: "Enpä arvannut yrittää kuvaa, ihan helposti olisi saanut, kun se tuossa pihanurmikolla pompahteli voikukasta toiseen ja nosti heti siivert suppuun, ne valkoiset pallukat oli niin selvät ja isot." Kuvassa perhostesta ja lentotavasta on kohdallaan, mutta ajankohta kuulostaa kovin varhaiselta. Toinen havainto liittyi mahdolliseen purjeritariin (purjeperhonen, *Iphiclides podalirius*) Kb Lieksassa. Niin ikään reilun vuosikymmenen mukana ollut harrastaja kuvaa: "Juhannuksen tienoilla usea eri henkilö havaitsi Kolin ahoilla ritarin kokoluokkaa olevan vaalean ison perhosen. Purjeperhonen tuntui ainoalta mahdolliselta lajilta oudolle lepattelijalle." Itse asiassa laji mainittiinkin kahden eri henkilön lomakkeella. Ajankohta sopii kuitenkin paremmin tavalliselle ritarille, joten purjeritaria ei kirjattu ilman tämän tarkempaa tietoa seurantaan. Kolmas ehdokas oli isoapollo (*Parnassius apollo*) Sa Rautjärveltä heinäkuun lopulta. "Puutarhassa oli paljon perhosia ja niiden joukossa muutamana päivänä iso vaalea perhonen, ritarin kokoluokkaa." Sen tarkemmin ei kokematon havainnoitsija osannut mahdollista apolloa perustella. Havaintoja on vaikea lytätä suoralta kädeltä, sillä vauhti perhosmaailmassa on sen verran kova. Kannattaa siis pitää silmät auki ja kamera laukaisuvalmiudessa!

Päiväperhosten yksilömäärä vuonna 2011, myös havaintopäiviin suhteutettuna, oli 21 vuotta jatkuneen seurannan kolmanneksi suurin. Edelle kiilaavat vain 1995 ja ennätysvuosi 2010, jonka runsaudesta jäätii vain muutamia prosentteja (noin kolme yksilöä/päivä). Itse asiassa monet luvut muistuttivat edellisestä huipukestä: 22 lajin yksilömäärä oli suurin kymmeneen vuoteen ja näistä 14 lajille kirjattiin ennätys seurannassa. Erityisen

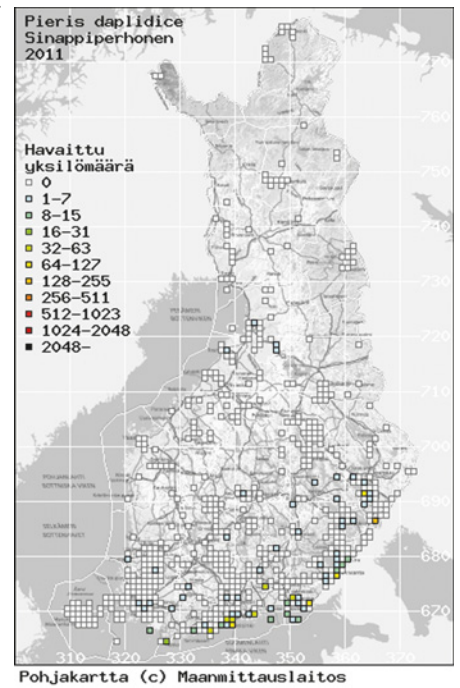
hyvin näyttivät menestyneen sinisiipisten heimon lajit. Toisaalta yksilömäärä jäi poikkeuksellisen pieneksi vain neljällä lajilla, näiden joukossa mm. täpläpapurikko (*Pararge aegeria*) ja jo edellisenä kesänä samalla listalla ollut rahkahopeatäplä (*Boloria frigga*). 'Hyvästä kesästä hyötymättömien' listaa hallitsivat yleisesti metsänreunojen ja soiden lajit. Keskiarvoon nähden päiväperhosia oli kuitenkin lähes viidenneksen tavallista enemmän.

Seuraavassa on lajiryhmittäin kesän mielenkiintoisimpia havaintoja. Yksilömäärien, havaintopäiviin suhteutettujen runsauksien ja levinneisyyttä kuvaavien frekvenssien (lajin havaintoruutujen osuus kaikista ruuduista) vertailupohjana on käytetty pääasiassa edellistä kymmenvuotiskautta (2001–2010).

PAKSUPÄÄT jäivät hieman edelliskesän lukemista, mutta kesä oli kaikkienensa hyvää keskitasoa. Se oli myös hämmästyttävän tasapaksu, osa lajeista runsastui ja osa väheni, mutta yhdenkään lajin yksilö- tai ruutumäärä ei ollut poikkeuksellisen pieni tai suuri, edes kymmenen vuoden perspektiivillä. Ilonaiheita löytyi silti muutama. Tummakirjosiipi (*Pyrgus alveus*) oli runsauslistalla lähes parikymmentä pykälää tavallista korkeammalla. Niin ikään keskimääräistä runsaampi mansikkakirjosiipi löytyi jälleen monin paikoin Keski-Pohjanmaalta ja ilmeisesti ensimmäistä kertaa Oulun Pohjanmaalta (*Oba Tyrnävä*) maatalousympäristöjen linjalaskennan yhteydessä. Toinen seurannalle uusi maakuntalöytö oli edellisvuosista vähentynyt mustatäplähiipijä (*Carterocephalus silvicola*) Koillismaalta (*Ks Kuusamo*).

RITARIPERHOSTEN seurantavuosi oli yksi parhaimmista. Ritareita (*Papilio machaon*) ilmoitettiin ennätyskellisen paljon ja molempia apollojakin eniten kymmeneen vuoteen. Isoapollon yksilömäärä on ollut suurempi vain vuonna 1996; yksittäishavainto Kaakkois-Suomesta (*Sa Lappeenranta*) perustui siirtoistutukseen. Pikkuapollon (*Parnassius mnemosyne*) niin ikään siirtoon perustuva kanta N Porvoossa oli vahva ja laji ilmoitettiin edelleen Satakunnasta (*St Eurajoki*).

KAALIPERHOSTEN ja samalla koko päiväperhoskesän runsauslistan kärkeen kiilasi toista vuotta peräkkäin lanttuperhonen (*Pieris napi*), kuitenkin huomattavasti edellisvuotta niukempina. Laji nousi samalla seurannan runsaslukuisimmaksi päiväperhoseksi reilun 470 000 yksilön voimin. Kaaliperhonen (*Pieris brassicae*) oli vähissä, mutta naurisperhosen (*Pieris*

KUVA 2. FIGURE 2. Seurantaan ilmoitettiin lähes tuhat sinappiperhosta (*Pontia daplidice*) 65 havaintoruudusta, pohjoisimmillaan *Oba* Kiimingistä. Seurannan aikana parempia vaelsuusia ovat olleet vain 2000 ja 2010.

rapae) nousu jatkui neljättä vuotta. Myös pari harvinaisempaa vaeltajaa nousi vahvasti esiin. Sinappiperhosia (*Pieris daplidice*) tavattiin jälleen laajoilla alueilla Etelä- ja Keski-Suomessa (kuva 2), loppusyksystä myös kotimaisena sukupolvena. Ainakin eteläisellä rannikkoseudulla tavattiin kesänviipyjänä myös vaaleakeltaperhosia (*Colias hyale*), joita kirjattiin seurantaan 2000-luvun ennätys kahdeksasta ruudusta Uudeltamaalta, Etelä-Hämeestä, Etelä-Karjalasta ja pohjoisimmillaan Etelä-Savosta (*Sa Imatra*). Lapinkeltaperhosia (*Colias hecla*) ilmoitettiin myös ilahduttavan runsaasti. Sen sijaan virnaperhonen (*Leptidea sinapis*) on sijoittunut runsauslistalla yhtä heikosti vain vuonna 2004 ja pihlajaperhosen (*Aporia crataegi*) ruutumäärä oli pienimmillään kymmeneen vuoteen – lajia ilmoitettiin nyt vain perinteisiltä paikoilta Kaakkois- ja Itä-Suomesta.

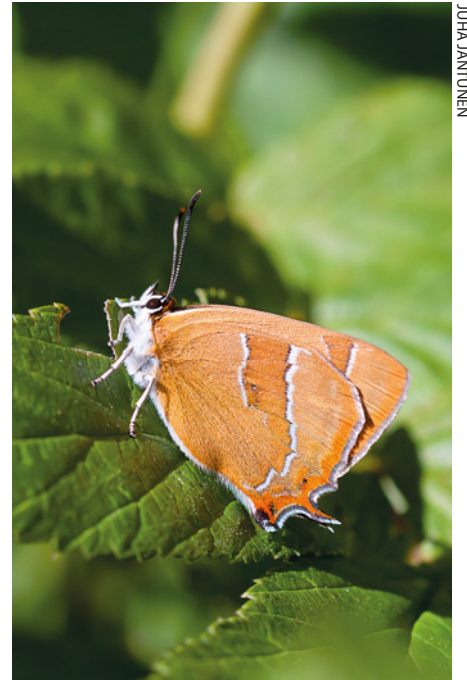
NOPSA- JA KULTASIIVISTÄ oli edellisenä kesänä enimmäkseen myönteistä kerrottavaa, ja kesällä 2011 tilanne oli vielä parempi: puolet lajeista oli runsaimmillaan kymmeneen vuoteen – itse asiassa neljän lajin yksilömäärä nousi uuteen vuosiennätykseen ja ruostenopsasiipeäkin (*Thecla betulae*) on ilmoitettu enemmän vain vuonna 1999 – ja kaksi näistä kirjattiin myös ennätyskellisen monesta ruudusta. Runsauslistalla vahvimman nousun

Isoapollon (*Parnassius apollo*) palautussiirrot Saimaan saaristoon eivät ole onnistuneet odotetulla tavalla. Toukat kyllä viihtyvät isomaksaruoholla hyvin, mutta vain yksi aikuinen perhonen nähtiin lennossa Sa Lappeenrannassa 14.7.2011. Varmistamaton apollohavainto KI Simpeleeltä tuli pari viikkoa myöhemmin.

Virnaperhonen (*Leptidea sinapis*) ei hyötynyt muiden tavoin lämpimästä kesästä. Seurantaan ilmoitettu yksilömäärä oli lähellä edeltävän kymmenvuotisjakson keskiarvoa, mutta muihin päiväperhosiin verrattuna virnaperhonen on sijoittunut yhtä heikosti vain vuonna 2004.

Ruostenopsasiipi (*Thecla betulae*) on ollut myötätuulussa viime vuosina. Kesältä 2011 ilmoitettiin 137 yksilöä peräti 39 ruudusta – yksilömäärä oli suurin kymmeneen vuoteen, havaintoruutumäärä puolestaan uusi seurantaennätys.

UUDET SUOMALAISET PÄIVÄPERHOSNIMET TEKEVÄT TULOAN

Päiväperhosten suomalaisen nimistön päivittämiseen on ollut tarvetta monella tasolla. Keväällä ilmestyvässä Suomen ja Euroopan päiväperhose -kirjassa (Haahtela ym.) on otettu käyttöön yhtenäinen nimistö koko Euroopan lajistolle, kaikkiaan noin 450 päiväperhoselle. Nimistöä valmisteltiin yhdessä Hyönteistieteellisen Seuran sanastotoimikunnan kanssa ja siinä otettiin huomioon mm. Kari Nissisen parhaillaan työstämä maailman päiväperhosten suomenkielinen nimistö. Tässä artikkelissa on tarkoituksena tutustuttaa harrastajat suomalaisen lajiston osalta joihinkin uusiin nimiin ja samalla kuulostella, minkäläisen vastaanoton ne saavat – tosiasiasahan harrastajat ratkaisevat, mitkä nimet jäävät elämään! Suurin osa uusista nimistä on yksinkertaisesti aiemmista lyhennettyjä (*comma*, *vaualbum*) ja osa on jo laajalti käyttöön omaksuttuja (*c-album*, *camilla*), mutta joukkoon mahtuu muutama tyystin uusi – niiden tieltä historiaan olisivat jäämässä mm. kangasperhonen ja hietahenäperhonen. Olennaisimmat ehdotetut nimistömuutokset ovat:

H. comma = täpläpaksupää
(valkotäpläpaksupää)

P. apollo = isoapollo (apollo)

I. podalirius = purjeritari (purjeperhonen)

P. machaon = ritari (ritariperhonen)

A. cardamines = aurora (auroraperhonen)

E. ausonia = marmorisiipi
(aroraperhonen)

P. callidice = vuorisinappiperhonen
(alppisinappiperhonen)

C. rubi = vihernopsasiipi (kangasperhonen)

V. atalanta = amiraali (amiraaliperhonen)

N. vaualbum = täplänokkosperhonen
(valkotäplänokkosperhonen)

N. c-album = liuskaperhonen
(herukkaperhonen)

E. aurinia = keltaverkkoperhonen
(punakeltaverkkoperhonen)

L. camilla = kuusamaperhonen

(pikkuhaaperhonen)

Coenonympha = niittysilmät (niittyperhose)
– vrt. häränsilmät, somersilmät

M. galathea = ruutukainen (ruutuperhonen)

H. semele = hietasomersilmä (hietahenäperhonen)

TAULUKKO 2. Seuran lajitiedot vuoden 2011 runsausjärjestyksessä. Yksilömäärien ja runsauden sekä frekvenssin ja havaintoruutujen vertailussa on käytetty edeltävää kymmenvuotiskautta (2001–2010). | **TABLE 2.** Butterfly species in the order of abundance in 2011. Other columns as follows: 2) the mean number of individuals (years 2001–2010), 3) the number of individuals per observation day in 2011 and 4) compared to the average (%), 5) the proportion of positive quadrats in 2011 and 6) compared to the average (%), 7) the number of positive quadrats in 2011 and 8) on average (2001–2010).

	Yksilömäärä		Runsaus		Frekvenssi		Ruutuja	
	2011	ka	2011	ero-%	2011	ero-%	2011	ka
1. Lanttuperhonen (<i>P. napi</i>)	34399	27508	5,23	29	67,7	6	387	360
2. Vihernopsasiipi (<i>C. rubi</i>)	28792	13319	4,38	117	42,1	-10	241	262
3. Tesmaperhonen (<i>A. hyperantus</i>)	24072	31139	3,66	-23	45,3	-12	259	287
4. Nokkosperhonen (<i>N. urticae</i>)	23355	17485	3,55	37	61,0	4	349	330
5. Lauhahiipijä (<i>T. lineola</i>)	15546	14210	2,36	11	39,9	-9	228	245
6. Sitruunaperhonen (<i>G. rhamnii</i>)	15434	15223	2,35	2	53,8	1	308	300
7. Angervohopeätäplä (<i>B. ino</i>)	11035	7210	1,68	54	39,9	-2	228	228
8. Metsänokiperhonen (<i>E. ligea</i>)	10383	7631	1,58	36	35,3	12	202	176
9. Neitoperhonen (<i>N. io</i>)	9295	18878	1,41	-50	46,0	5	263	247
10. Niittyhopeätäplä (<i>B. selene</i>)	7303	6918	1,11	6	36,7	-13	210	235
11. Loistokultasiipi (<i>L. virgaureae</i>)	7147	6306	1,09	15	38,6	-10	221	241
12. Suruvaippa (<i>N. antiopa</i>)	6977	2829	1,06	152	44,9	9	257	230
13. Amiraali (<i>V. atalanta</i>)	6976	3104	1,06	133	39,0	29	223	170
14. Kangassinisiipi (<i>P. argus</i>)	6866	6584	1,04	4	25,9	-19	148	178
15. Liuskaperhonen (<i>N. c-album</i>)	5929	4399	0,90	37	41,8	4	239	225
16. Hopeasinisiipi (<i>P. amandus</i>)	5701	3348	0,87	71	33,6	-4	192	196
17. Piippopaksupää (<i>O. sylvanus</i>)	5159	4951	0,78	4	38,8	-5	222	228
18. Niittysinisiipi (<i>P. semiargus</i>)	4730	2050	0,72	133	30,8	1	176	169
19. Juolukkasiniisiipi (<i>P. optilete</i>)	3258	2206	0,50	47	27,1	-10	155	168
20. Ketohopeätäplä (<i>A. adippe</i>)	3131	2132	0,48	50	26,0	-4	149	151
21. Hohtosiniisiipi (<i>P. icarus</i>)	3082	1725	0,47	83	29,5	11	169	148
22. Idänniittysilmä (<i>C. glycerion</i>)	2986	2308	0,45	32	17,0	10	97	86
23. Pursuhopeätäplä (<i>B. euphrosyne</i>)	2963	3133	0,45	-5	33,0	-10	189	206
24. Naurisperhonen (<i>P. rapae</i>)	2955	1400	0,45	117	15,7	-18	90	107
25. Tummapapurikko (<i>P. maera</i>)	2658	3016	0,40	-11	32,3	2	185	177
26. Orvokkihopeätäplä (<i>A. aglaja</i>)	2629	2222	0,40	19	32,5	-7	186	194
27. Ketosiniisiipi (<i>P. idas</i>)	2548	2861	0,39	-11	24,1	-4	138	141
28. Pihlajaperhonen (<i>A. crataegi</i>)	2458	3433	0,37	-28	20,6	-28	118	159
29. Ratamoverkkoperhonen (<i>M. athalia</i>)	2049	1316	0,31	56	25,5	6	146	134
30. Aurora (<i>A. cardamines</i>)	2048	1988	0,31	4	32,3	-12	185	203
31. Paatsamasiniisiipi (<i>C. argiolus</i>)	1798	1409	0,27	26	29,4	-5	168	173
32. Virnaperhonen (<i>L. sinapis</i>)	1793	1782	0,27	2	24,8	-20	142	173
33. Keisarinviitta (<i>A. paphia</i>)	1658	668	0,25	152	18,5	45	106	72
34. Ketokultasiipi (<i>L. hippothoe</i>)	1356	496	0,21	176	18,0	32	103	76
35. Mustatäplähiipijä (<i>C. silvicola</i>)	1207	1208	0,18	1	21,2	-17	121	142
36. Suokeltaperhonen (<i>C. palaeno</i>)	1167	1339	0,18	-11	18,9	-25	108	140
37. Karttaperhonen (<i>A. levana</i>)	1048	591	0,16	83	12,4	84	71	39
38. Pikkukultasiipi (<i>L. phlaeas</i>)	1000	1528	0,15	-35	22,9	-14	131	149
39. Sinappiperhonen (<i>P. daplidice</i>)	951	138	0,14	684	11,4	499	65	12
40. Ruskosiniisiipi (<i>P. eumedon</i>)	918	741	0,14	22	12,2	6	70	64
41. Keltaniittysilmä (<i>C. pamphilus</i>)	758	909	0,12	-16	10,1	-28	58	77
42. Kirjoverkkoperhonen (<i>E. maturna</i>)	727	553	0,11	33	10,3	5	59	55
43. Rämehopeätäplä (<i>B. eunomia</i>)	721	899	0,11	-20	7,2	-34	41	60

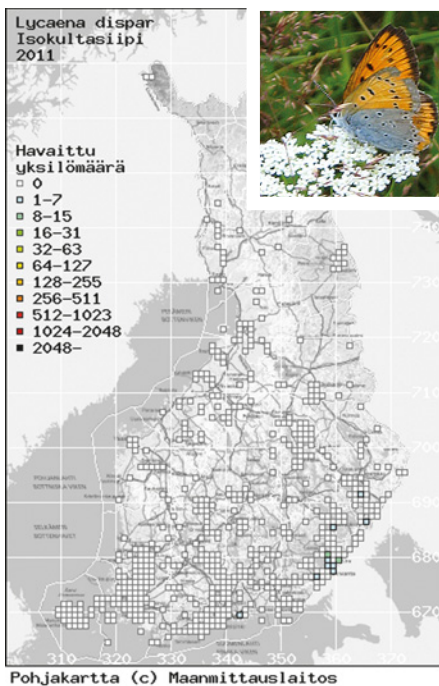
	Yksilömäärä		Runsaus		Frekvenssi		Ruutuja	
	2011	ka	2011	ero-%	2011	ero-%	2011	ka
44. Pikkuapollo (<i>P. mnemosyne</i>)	704	279	0,11	155	1,2	17	7	6
45. Ritari (<i>P. machaon</i>)	642	281	0,10	131	29,9	45	171	115
46. Mansikkakirjosiipi (<i>P. malvae</i>)	601	406	0,09	48	18,9	25	108	84
47. Harjusiniisi (<i>S. vicrama</i>)	587	464	0,09	26	0,2	-2	1	1
48. Saraikkoniittysilmä (<i>C. tullia</i>)	574	448	0,09	30	5,6	-35	32	48
49. Metsäpaperikko (<i>P. petropolitana</i>)	517	976	0,08	-47	12,9	-41	74	121
50. Kaaliperhonen (<i>P. brassicae</i>)	483	1005	0,07	-52	13,3	-39	76	122
51. Suohopeatäplä (<i>B. aquilonaris</i>)	443	497	0,07	-11	8,7	-12	50	55
52. Lehtosiniisi (<i>P. artaxerxes</i>)	412	447	0,06	-8	10,1	-17	58	68
53. Huhtasiniisi (<i>P. nicias</i>)	302	83	0,05	270	2,1	39	12	8
54. Haapaperhonen (<i>L. populi</i>)	287	544	0,04	-47	15,9	-14	91	101
55. Helmihopeatäplä (<i>I. lathonia</i>)	270	165	0,04	71	8,0	160	46	17
56. Ohdakeperhonen (<i>V. cardui</i>)	250	3163	0,04	-92	13,6	-54	78	166
57. Tuominopsasiipi (<i>S. pruni</i>)	240	78	0,04	215	5,1	5	29	27
58. Isoapollo (<i>P. apollo</i>)	205	97	0,03	107	1,6	34	9	7
59. Kannussiniisi (<i>C. argiades</i>)	197	24	0,03	736	3,1	204	18	6
60. Häiveperhonen (<i>A. iris</i>)	194	177	0,03	13	6,5	84	37	20
61. Pikkuhäiveperhonen (<i>A. ilia</i>)	187	25	0,03	714	5,6	497	32	6
62. Kalliosiniisi (<i>S. orion</i>)	159	93	0,02	68	1,4	47	8	5
63. Virnasiniisi (<i>G. alexis</i>)	152	67	0,02	131	3,1	57	18	11
64. Rinnehopeatäplä (<i>A. niobe</i>)	140	199	0,02	-29	5,6	11	32	28
65. Ruostenopsasiipi (<i>T. betulae</i>)	137	72	0,02	97	6,8	58	39	24
66. Muurainhopeatäplä (<i>B. freija</i>)	108	132	0,02	-19	3,3	-12	19	21
67. Tummakirjosiipi (<i>P. alveus</i>)	97	51	0,01	91	3,5	10	20	18
68. Pikkusiniisi (<i>C. minimus</i>)	95	64	0,01	54	0,2	-73	1	4
69. Täpläpaperikko (<i>P. aegeria</i>)	90	351	0,01	-74	6,8	-41	39	63
70. Tamminopsasiipi (<i>F. quercus</i>)	89	80	0,01	11	3,0	42	17	12
71. Lapinnokiperhonen (<i>E. pandrose</i>)	87	178	0,01	-52	1,4	45	8	6
72. Keltatäplähiipijä (<i>C. palaemon</i>)	85	53	0,01	61	3,1	-13	18	20
73. Tummaränsilmä (<i>M. jurtina</i>)	84	73	0,01	20	3,0	64	17	10
74. Suonokiperhonen (<i>E. embla</i>)	77	114	0,01	-30	1,9	-44	11	19
75. Hietasomersilmä (<i>H. semele</i>)	74	318	0,01	-76	1,9	-38	11	17
76. Keltaverkkoperhonen (<i>E. aurinia</i>)	73	144	0,01	-50	0,3	-45	2	4
77. Rahkahopeatäplä (<i>B. frigga</i>)	60	171	0,01	-66	1,4	-54	8	17
78. Lapinkeltaperhonen (<i>C. hecla</i>)	54	16	0,01	245	0,3	5	2	2
79. Isokultasiipi (<i>L. dispar</i>)	44	11	0,01	302	1,7	147	10	4
80. Kairanokiperhonen (<i>E. disa</i>)	38	3	0,01	1030	0,3	76	2	1
81. Tunturihopeatäplä (<i>B. napaea</i>)	36	28	0,01	26	0,3	75	2	1
82. Suokirjosiipi (<i>P. centaureae</i>)	32	29	0,00	11	1,6	14	9	8
83. Tundrahopeatäplä (<i>B. chariclea</i>)	26	77	0,00	-67	0,5	5	3	3
84. Purohopeatäplä (<i>B. thore</i>)	26	75	0,00	-66	0,3	-45	2	3
85. Jalavanopsasiipi (<i>S. w-album</i>)	24	42	0,00	-42	0,9	-2	5	5
86. Paljakkakylmänperhonen (<i>O. bore</i>)	23	42	0,00	-47	0,5	33	3	2
87. Vaaleakeltaperhonen (<i>C. hyale</i>)	20	6	0,00	246	1,4	232	8	2
88. Muurahaissiniisi (<i>G. arion</i>)	17	20	0,00	-13	0,2	-56	1	2
89. Ruijannokiperhonen (<i>E. polaris</i>)	12	41	0,00	-70	0,5	4	3	3
90. Tunturikeltaperhonen (<i>C. tyche</i>)	12	18	0,00	-37	0,2	-30	1	1
91. Sarakylmänperhonen (<i>O. norna</i>)	10	48	0,00	-81	0,2	-62	1	3
92. Etelänhopeatäplä (<i>A. laodice</i>)	9	14	0,00	-35	0,5	-44	3	5
93. Rämekylmänperhonen (<i>O. jutta</i>)	7	429	0,00	-98	0,5	-90	3	28
94. Täpläpaksupää (<i>H. comma</i>)	5	17	0,00	-70	0,3	-53	2	4
95. Lehtohopeatäplä (<i>B. titania</i>)	4	11	0,00	-64	0,3	-26	2	3
96. Tunturikirjosiipi (<i>P. andromedae</i>)	4	9	0,00	-61	0,2	-23	1	1
97. Kuusamaperhonen (<i>L. camilla</i>)	4	<1	0,00	1248	0,7	1149	4	<1
98. Tundrasiniisi (<i>P. glandon</i>)	3	3	0,00	16	0,2	97	1	1
99. Idänhäränsilmä (<i>M. lycaon</i>)	3	0	0,00	1534	0,3	940	2	<1
100. Tummaverkkoperhonen (<i>M. diamina</i>)	2	73	0,00	-97	0,2	-62	1	3
101. Kirjopaperikko (<i>P. achine</i>)	2	31	0,00	-93	0,3	-55	2	4
102. Pohjanhopeatäplä (<i>B. polaris</i>)	2	6	0,00	-68	0,2	-18	1	1
103. Lapinverkkoperhonen (<i>E. iduna</i>)	1	162	0,00	-99	0,2	-43	1	2
104. Luhtakultasiipi (<i>L. helle</i>)	1	38	0,00	-98	0,3	-37	2	3
105. Täpläverkkoperhonen (<i>M. cinxia</i>)	1	9	0,00	-89	0,2	-71	1	3
106. Isonokkosperhonen (<i>N. xanthomelas</i>)	1	3	0,00	-60	0,2	-36	1	2
107. Kirsikkaperhonen (<i>N. polychloros</i>)	1	1	0,00	35	0,2	45	1	1
108. Täplänokkosperhonen (<i>N. vaualbum</i>)	0	<1	-	-	-	-	-	<1
109. Kääpiöhopeatäplä (<i>B. improba</i>)	0	<1	-	-	-	-	-	<1
110. Etelänkeltaperhonen (<i>C. crocea</i>)	0	<1	-	-	-	-	-	<1
111. Tummavirnaperhonen (<i>L. reali</i>)	0	<1	-	-	-	-	-	<1
112. Purjeritari (<i>I. podalirius</i>)	0	<1	-	-	-	-	-	<1
113. Vuorisinappiperhonen (<i>P. callidice</i>)	0	<1	-	-	-	-	-	<1

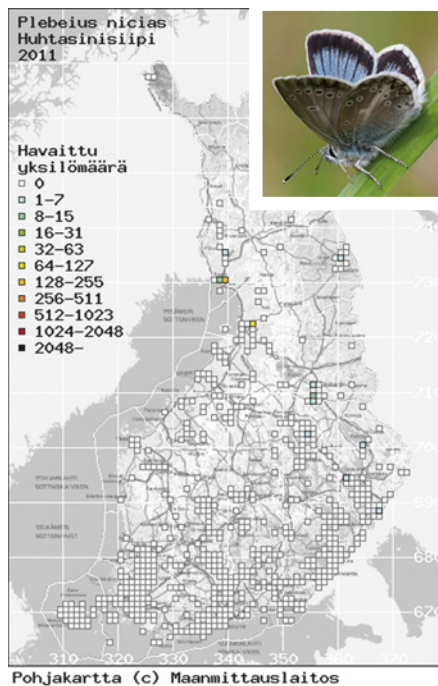
Niittysinisiipi (*Plebeius semiargus*) oli monen sinisiiven tavoin tavallista runsaampi. Uusi yksilöennätys, yli kahden keskivertokesän määrä, perustui kuitenkin keskinkertaiseen havaintoruutumäärään. Uusia alueita laji ei valloittanut.

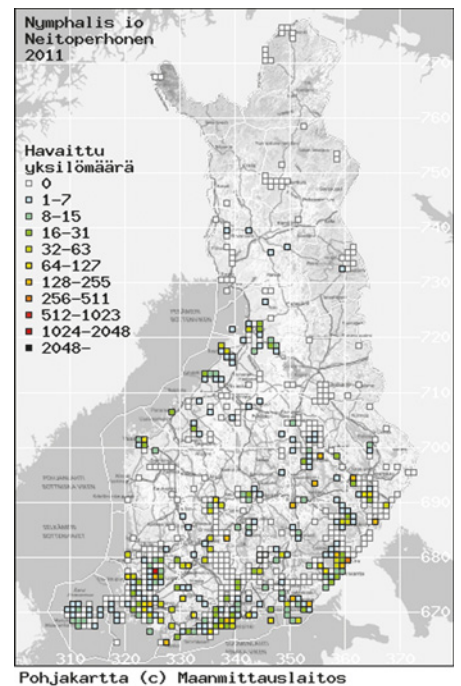
Suruvaippa (*Nymphalis antiopa*) mainittiin monella lomakkeella ilahduttavan runsaaksi. Lähes 7000 yksilöä nosti sen runsauslistalla melkein kymmenen pykälää tavallista korkeammalle.

KUVA 3. FIGURE 3. Isokultasiiven (*Lycaena dispar*) yksilö- ja havaintoruutumäärä (44, 10) olivat molemmat uusia seurantaennätyksiä. Vahvimmat alueet olivat edelleen itärajan tuntumassa, jossa uusia valtauksia olivat Sa Savonlinna ja Kb Rääkkylä (kuvan naaras 17.7.2011, Pirkko Kaasinen).

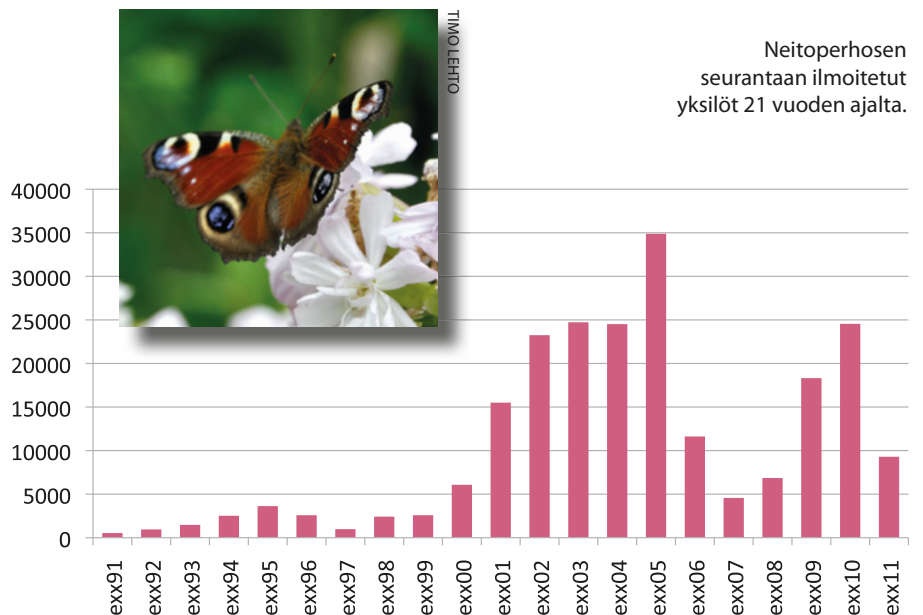
KUVA 4. FIGURE 4. Huhtasinisiipeä (*Plebeius nicias*) ilmoitettiin seurantaan viimeksi yhtä monesta ruudusta vuonna 1998. Kaikkiaan 12 havaintoruudun joukossa olivat lajin kaikkien aikojen pohjoisimmat löydöt Suomesta, Obb Tornio ja Ks Kuusamo (kuva Juha Jantunen 5.7.2011).

KUVA 5. FIGURE 5. Neitoperhosen (*Nymphalis io*) 2000-luku on ollut melkoista vuoristorotaa (alla). Kesällä 2011 yksilömäärä jäi kolmannekseen edellisvuodesta, mutta lajia ilmoitettiin laajalti Lapin porteille asti.

tekivät tuominopsasiipi (*Satyrrium pruni*), isokultasiipi (*Lycaena dispar*) ja ketokultasiipi (*Lycaena hippothoe*), jolle kirjattiin uusi yksilöennätys toista vuotta peräkkäin. Monen lomakkeen saatekirjeessä iloittiinkin ketokultasiiven paluusta. Isokultasiipi puolestaan valtasi uusia alueita mm. Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa (kuva 3). Pohjoisessa mukavia löytöjä olivat vihernopsasiipi (kangasperhonen, *Callophrys rubi*) Sompion Lapissa (*Lkor Savukoski*) sekä loistokultasiipi (*Lycaena virgaureae*) Koillismaalla (*Ks Kuusamo*) ja Kittilän Lapissa (*Lkoc Kolari*). Ryhmän ainoaksi 'kauneusvirheeksi' voidaan lukea luhtakultasiipi (*Lycaena helle*), jonka tiedot jäivät vain yhden yksilön varaan (*Oba Kiiminki*). Eiköhän sitä joku myös Kuusamon nurkilla käynyt katsomassa.

SINISIIPPIEN nousu jatkui ja lajit olivat järjestään tavallista runsaampia. Yksilömäärissä uuteen seurantaennätykseen nousi neljä lajia, joista kalliosinisiipi (*Scolitantides orion*) ja virnasinisiipi (*Glaucopsyche alexis*) löytyivät myös harvinaisen monesta ruudusta. Niittysinisiipi (*Plebeius semiargus*) ja hopeasinisiipi (*Plebeius amandus*) puolestaan olivat kumpikin maan eteläosissa monin paikoin runsaita, sen sijaan hohtosinisiipi (*Plebeius icarus*) jäi edellisesän luvuista vaikka sitä ilmoitettiin pohjoisinta Lappia myöten (*Le*

Kilpisjärvi, *Li Utsjoki*). Viimeisen kymmenen vuoden jaksolla uudet huippuluvut sekä havaintoruutujen että yksilömäärien puolesta kirjattiin kannussinisiivelle (*Cupido argiades*) ja huhtasinisiivelle, josta tehtiin ilmeisesti ensimmäinen löytö Koillismaalta (*Ks Kuusamo*) ja samalla myös kaikkien aikojen pohjoisin havainto Suomesta (kuva 4). Tavallista vähälukuisempia olivat oikeastaan vain kangassinisiipi (*Plebeius argus*), ketosinisiipi (*Plebeius idas*) ja lehtosinisiipi (*Plebeius artaxer-*

xes). Ryhmän harvinaisuuksista pikkusinisiipi (*Cupido minimus*) ilmoitettiin vain yhdestä Etelä-Hämeen ruudusta (*Ta Heinola*) ja muurahaissinisiipi (*Glaucopsyche arion*) yhdestä Etelä-Savon ruudusta (*Sa Taipalsaari*), molemmat lajien viimeisimpiä vahvoja esiintymispaikkoja.

TÄPLÄPERHOSISTA kertyi edellisvuosien tavoin runsaasti uusia maakuntalöytöjä ja muita mielenkiintoisia havaintoja. Vaikka häiveperhonen jo melkein jäi yksi-

Muutaman heikomman vuoden jälkeen kannussinisiivestä (*Cupido argiades*) kertyi tietoja peräti 18 ruudusta. Harri Okkonen kuvasi tämän naaraan *Sa* Savonlinnasta, lajille tyypillisesti apiloiden hallitsemalta joutomaalailulta.

Keisarinviitasta (*Argynnis paphia*) annettiin jo toisena vuotena peräkkäin tietoja yli tuhannesta perhosesta. Nousu on ollut vahva: 1990-luvulla kirjattiin keskimäärin 357 keisarinviitaa kesässä ja 2000-luvulla jo 668 yksilöä.

lömääränsä puolesta pikkuhäiveperhosen jalkoihin, se löytyi ilmeisesti ensimmäistä kertaa sekä Ahvenanmaalta (*Al Föglö*) että Satakunnasta (*St Säkylä*). Pikkuhäiveperhosen puolestaan kirjattiin ensimmäistä kertaa Laatokan Karjalasta (*Kl Parikkala*) ja Pohjois-Savosta (*Sb Kuopio*). Vaikka haaperhonen (*Limenitis populi*) ei aivan yltänyt häiveperhosten vauhtiin, sitä ilmoitettiin jälleen pitkin poikin Keski-Pohjanmaata ja pohjoisimmillaan *Oba* Kiimingistä saakka. Haaperhosen pikkuserkku kuusamaperhonen puolestaan loikkasi heinäkuun lopulla ilmeisen sankoin joukoin Suomeen, sillä perhonen nähtiin samoihin aikoihin Varsinais-Suomessa (*Ab Salo*, Länsi-Turunmaa), Uudellamaalla (*N Helsinki*, Vantaa) ja ensimmäistä kertaa Etelä-Savossa (*Sa Taipalsaari*). Neitoperhosesta (*Nymphalis io*) tehtiin pohjoisia havaintoja *Obb* Rovaniemeltä (kuva 5), vaikka kanta romahtikin puoleen 2000-luvun keskitasosta. Kartta-perhonen (*Araschnia levana*) valtasi uusia alueita varsinkin kaakossa, mutta yksilömäärä jäi selvästi edellisen kesän huipputasosta. Suruvaippa (*Nymphalis antiopea*) oli täpläperhosista ainoa, jolle kirjattiin seurantahistorian suurin yksilömäärä vuonna 2011. Vaeltajista amiraali (*Vanessa atalanta*) oli edelleen runsas, laji löytyi jopa useammasta ruudusta kuin yhtenäkkään aikaisempaa 2000-luvun kesänä.

Ohdakeperhonen (*Vanessa cardui*) sen sijaan oli suoranainen harvinaisuus, tuloksena vain reilu kymmenesosa edellisen määräst. Seurannan ainoa kirsikka-perhonen (*Nymphalis polychloros*) löytyi Uudeltamaalta (*N Hanko*) ja isonokkosperhonen (*Nymphalis xanthomelas*) Etelä-Savosta (*Sa Imatra*).

HOPEATÄPLISTÄ varsinkin isoimmat menestyivät. Keisarinviitalle (*Argynnis paphia*) kirjattiin yksilöennätys jo toisena vuotena peräkkäin, helmihopeatäplälle (*Issoria lathonia*) puolestaan havaintoruutuennätys; laji löytyi monin paikoin etelä- ja kaakkoisosista (mm. *Ka Hamina*, *Sa Lappeenranta*, *Kl Parikkala*, *Kb Lieksa*). Etelänhopeatäplä (*Argynnis laodice*) näyttäisi taas asettuvan etelärannikon tuntumaan, sillä laji ilmoitettiin kolmesta ruudusta Uudeltamaalta (*N Porvoo*, *Mäntsälä*, *Kirkkonummi*). Seurannan pohjoisimpiin havaintoihin kuuluivat puolestaan rinnehopeatäplä (*Argynnis niobe*) Pohjois-Karjalasta (*Kb Lieksa*) ja angervohopeatäplä (*Brenthis ino*) Oulun Pohjanmaalta (*Oba Pudasjärvi*). Miinuspuolelta löytyvät varsinkin soiden hopeatäplät. Heikoin tilanne on rahkahopeatäplällä, jonka edellisen kesän yksilö- ja havaintoruutuminit korvautuivat vieläkin pienemmällä luvuilla. Muurainhopeatäplän (*Boloria freija*) ja rämehopeatäplän (*Boloria eunomia*) kannat

näyttäsivät myös harvenevan eteläisimmässä Suomessa. Kun joukkoon lisätään vielä porsuhopeatäplä (*Boloria euphrosyne*), nämä neljä painuivat päiväperhosten runsauslistalla heikoimmalle sijalle koko seurannan aikana.

VERKKOPERHOSISTA peräti kolme lajia jäi vain yhden havaintoruudun varaan. Yksi täpläverkko-perhonen (*Melitaea cinxia*) Ahvenanmaalta (*Al Finström*), yksi lapinverkko-perhonen (*Euphydryas iduna*) Inarin Lapista (*Li Utsjoki*) ja pari tumma-Verkko-perhosta (*Melitaea diamina*) Etelä-Hämeestä (*Ta Orivesi*) ei lupaille hyvää. Sen sijaan kirjo-Verkko-perhosen (*Euphydryas maturna*) ja ratamoverkko-perhosen (*Melitaea athalia*) kannat vahvistuivat selvästi edellisvuosista.

HEINÄPERHOSTEN lähes koko 2000-luvun kestänyt loiva lasku jatkui. Myönteiset uutiset olivat vähissä: pohjoisesta ilmoitettiin kairanokiperhosta (*Erebia disa*) eniten kymmeneen vuoteen, tosin vain kahdesta *Lkor* Savukosken ruudusta, ja etelässä kolme idänhäränsilmää kahdesta ruudusta (*N Hanko*, *Kl Rautjärvi*; molemmat seurannalle uusia maakuntia) olivat harvinaisen lajin seurantaennätyksiä. Toisaalta 2000-luvun pienimmät yksilömäärät kirjattiin niin runsauslistan kärkipaikan menettäneelle tesmaperhoselle (*Aphantopus hyperantus*) kuin metsäpapurikolle (*Pararge petropolitana*) ja kirjo-papurikolle (*Pararge achine*). Jo edellisessä kesänä vähälukuisen täpläpapurikon tilanne oli vielä huonompi, tuloksena koko seuranta-ajan pienin yksilömäärä. Runsauslistalla näiden ohessa sukelsi myös tummapapurikko (*Pararge maera*). Keltaniittysilmä (keltaniittyperhonen, *Coenonympha pamphilus*) puolestaan jäi poikkeuksellisen harvojen havaintoruutujen varaan. 'Väärän vuoden' rämekylmänperhosia (*Oeneis jutta*) ilmoitettiin tällä kertaa kolmesta Keski-Suomen ruudusta (*Kb Kesälähti*, *Sb Haukivuori*, *Tb Uurainen*).

Ennätysmäärin 40 lajin ruutuja

Vähintään 40 päiväperhoslajia kirjattiin peräti 60 havaintoruudussa 11 eliömaakunnan alueella (taulukko 3). Uusimaa (14) oli selvä ykköksen seuraavina perinteiset Etelä-Savo (10), Varsinais-Suomi (9) ja Etelä-Häme (8). Uusia runsaslajisia ruutuja kertyi yhdeksän, joista pohjoisin oli *Sb Varkaus/Heinävesi*. Pohjoisimmat vähintään 40 lajiin ylittäneet ruudut olivat edellisessä tavoin *Om Raahe* ja *Oba Utajärvi*. Vähintään 50 lajia löytyi niin ikään

Lajia/Maakunta/kunta (ruutu) Species/Province/Community (10×10 km)

61	<i>Kb Kesälähti</i> (686:365)	43	<i>Ab Sammatti</i> (669:332)
60	<i>Sa Ruokolahti/Imatra</i> (679:360)		<i>N Sipoo</i> (670:340)
54	<i>Sa Ruokolahti</i> (680:358)		<i>N Mäntsälä</i> (671:340)
	<i>Ta Kärkölä</i> (675:340)		<i>Sa Lappeenranta</i> (676:358)
53	<i>Sa Lappeenranta/Imatra</i> (678:359)		<i>N Mäntsälä</i> (672:340)
	<i>Ka Virolahti</i> (671:353)	42	<i>N Helsinki/Vantaa</i> (668:338)
52	<i>Kb Rääkkylä</i> (691:363)		<i>N Vantaa/Kerava/Sipoo</i> (669:339)
	<i>Sa Savonlinna</i> (686:359)		<i>Ab Kemiö</i> (668:326)
	<i>Kb Kitee/Tohmajärvi</i> (689:367)		<i>Ab Laitila/Mynämäki</i> (675:322)
51	<i>Ka Hamina</i> (672:350)		<i>N Loviisa/Ruotsinpyhtää</i> (670:346)
50	<i>Ka Kotka</i> (671:349)	41	<i>Ta Urjala/Kylmäkoski</i> (678:331)
	<i>N Siuntio</i> (667:334)		<i>N Hanko</i> (664:327)
49	<i>Ab Parainen</i> (670:323)		<i>Ta Heinola</i> (677:344)
	<i>Ta Kuhmoinen/Längelmäki</i> (683:338)		<i>N/Ab Nurmijärvi/Vihti</i> (670:336)
	<i>Sb Leppävirta</i> (693:354)		<i>Sa Lappeenranta</i> (678:358)
	<i>Ab Parainen</i> (669:324)		<i>Sb Kuopio</i> (698:355)
48	<i>Kb Rääkkylä</i> (691:364)		<i>Ab Salo</i> (670:328)
	<i>Sb Haukivuori</i> (689:350)		<i>Sa Ruokolahti</i> (679:358)
	<i>N Hyvinkää</i> (672:338)		<i>N/Ab Espoo/Vihti</i> (669:336)
	<i>N Artjärvi</i> (674:345)		<i>Ka Ylämaa</i> (674:356)
47	<i>St Säkylä</i> (677:325)		<i>Ta Nastola</i> (677:343)
	<i>Kb Liperi</i> (694:361)		<i>Ta Valkeakoski</i> (679:334)
	<i>N Porvoo</i> (669:342)	40	<i>Ab Kaarina/Lieto/Turku</i> (671:324)
46	<i>Om Raahe</i> (717:338)		<i>Tb Keuruu</i> (690:336)
45	<i>Sa Lappeenranta</i> (677:356)		<i>Kb Kaavi</i> (698:358)
	<i>Sa Kerimäki</i> (687:361)		<i>St Eurajoki</i> (680:320)
	<i>Ta Orivesi</i> (683:335)		<i>Ab Laitila</i> (676:321)
44	<i>Ab Perniö</i> (667:328)		<i>Oba Utajärvi</i> (718:347)
	<i>N Kirkkonummi</i> (666:335)		
	<i>Ta Kärkölä</i> (674:340)		
	<i>Sb Varkaus/Heinävesi</i> (690:358)		
	<i>Sa Lappeenranta</i> (676:356)		

TAULUKKO 3. Havaintoruudut (10×10 km), joista ilmoitettiin vähintään 40 lajia vuonna 2011. Saman lajimäärän ruudut on järjestetty päiväperhosten yksilömäärän mukaan alenevasti. | **TABLE 3.** All 10-km quadrats with at least 40 butterfly species observed in 2011.

ennätyksellisen monesta ruudusta (12) – näistä kaksi ylsi jopa 60 lajiin, mutta tänäkään vuonna ei löytynyt *Kb Kesälähd*en voittanutta.

Päiväperhosseuranta jatkuu kesällä 2012. Missä tahansa Suomessa tehdyt havainnot käyvät seurantaan, jos niistä ilmenevät yhtenäiskoordinaattiruutu (10×10 km), *havaintovuosi*, *havaintopäivien määrä* sekä havaittujen lajien laskettu tai arvioitu *yksilömäärä*. Kesän päiväperhoshavainnot voi toimittaa edelleen perinteisillä paperilomakkeilla, mutta mieluummin sähköpostin liitteenä Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituuttiin. Mikäli ne ovat perillä viimeistään perjantaina 30.11.2012, tiedot ehtivät varmasti mukaan seuraavaan vuosikatsaukseen.

Päiväperhoshavainnot voi tallentaa itsekin seurannan tietokantaan jo kauden kuluessa tai yhteenvetona kesän päätyttyä. Tämä edellyttää rekisteröitymistä Luonnontieteellisen keskusmuseon Hatikka-järjestelmään (www.hatikka.fi). Luomalla

oman havaintopäiväkirjan löydät vasemman reunan Tallenna-valikosta Lomakkeet, josta pääset suoraan päiväperhosseurantalomakkeeseen. Sen yläreunaan kirjataan ainakin havaintoaika (yhdestä päivästä koko vuoteen), havainnoitsijan nimi, eliömaakunta ja kunta. Koordinaatin voi syöttää kartan yläreunan valikosta 123: kymppiruudun jälkimmäisen koordinaatin alkuun tulee aina numero 3, esimerkiksi Mäntsälän koordinaatit ovat 672:340. Windows Explorer toimii edelleen heikommin kuin muut selaimet (esim. Firefox, Chrome). Ruudun sijainti näkyy heti kartalla, joten virhelyönnit on helppo korjata. Mikäli et tiedä koordinaatteja, oman havaintopaikan voi skaalata näkyviin kartalta, jolloin kursori näyttää koordinaatit oikeassa alareunassa. Kartan alle kirjataan vain havaintopäivien määrä sekä havaittujen lajien yksilömäärät. Mikäli lomakkeeseen tarvitaan lisäkenttiä esimerkiksi havainnoitsijoille, tallennus luonnokseksi lisää aina pari uutta tyhjää kenttää. Seuran-

Täpläpapurikon (*Pararge aegeria*) seurantaluvut ovat melkein samat kuin keisarinviitalla, mutta päinvastoin: 1990-luvulla vuosikeskiarvo oli 626 yksilöä ja 2000-luvun ensimmäisellä kymmenluvulla vain 351 perhosta. Alle sadan yksilön täpläpapurikko on jäänyt seurannassa vain vuosina 1991 ja 2011.

nan tietokantaan havaintoerä päätyy vasta tallennuksen kautta. Havaintoerälle voi tarvittaessa antaa mielensä mukaisen tunnuksen. Havaintoerien ohella voi tallentaa myös lomakepohjia – esimerkiksi yhdeltä ja samalta paikalta läpi kesän havaintoja tekevä voi kirjata erikseen nimettyyn lomakepohjaan (vaikkapa ’kesämökki’) jo valmiiksi eliömaakunnan, kunnan ja koodinaattiruudun. Tarkempia käyttöohjeita löytyy Hatikan sivuilta.

Seurannan painopiste on yhä enemmän itsenäisessä verkkotallennuksessa ja reaaliaikaisessa raportoinnissa. Tämä no-

peuttaa ja helpottaa tulosten hyödyntämistä, mutta tuo samalla haasteita havaintojen laadunvarmistukseen. Tietojaan tallentaneet hallitsevat itse havaintoerä, joten seurannan sivuilla www.luomus.fi/nafi näkyvät kartat ja taulukot voivat muuttua nopeastikin. Hatikka on selvästi laajentanut kiinnostusta perhosseurantaan, mutta pitkäaikaiset ja mahdollisimman kattavat tiedot ovat edelleen seurannan selkäranka. Toivottavasti vanhatkin konkarit ovat taas laajoin joukoin mukana tulevana kesänä päiväperhosten perässä!

Kiitokset

Lämmin kiitos kaikille vuonna 2011 seurantaan osallistuneille. Kiitos myös Janne Heliölälle SYKE:n linjalaskentatietojen toimittamisesta, Tapani Lahdelle seurannan verkkotallennuksen kehitystyöstä, Juha Jantuselle, Pirkko Kaasiselle, Atte Moilaselle ja Harri Okkoselle valokuvista sekä Panu Välimäelle muiden päiväperhostietojen kokoamisesta. Käsikirjoituksen viimeistelyssä avustivat Juha Jantunen ja Panu Välimäki. Ympäristöministeriö on tukenut seurantaa vuonna 2011.

Seurantaan vuonna 2011 tietoja lähettäneet. (S) = osallistuneet SYKE:n linjalaskennan kautta.

Aaltio Jari, Aalto Ari, Aaltonen Matti, Ahola Matti, Aitolehti Milja, Alanen Eeva-Liisa, Alatalo Jarkko, Alatalo Liisa, Alava Seppo, Alestalo Olli, Alestalo Pekka, Autere Yrjö, von Bagh Peter (S), Colliander Hans, Cygnel Mats (S), Eerikko Riitta, Elfving Olli, Elo Olli (S), Eronen Jarmo, Ervasti Esa, Fernelius Lars-Erik, Grönholm Rainer (S), Haahtela Tari, Haataja J, Haavikko Anja, Helastie Ilkka, Heliölä Janne (S), Hietala Jaana, Hietanen Eero, Hiiva Anssi, Holmberg Mia, Horneman Risto, Horttanainen Arja, Horttanainen Veikko, Hotanen Riitta, Huhtanen Jarmo, Hyttinen Erkki, Hyttinen Juha, Hyttinen Kaarina, Hyttönen Reijo, Hyvärinen Liisa, Härkönen Liisa, Iipponen Matti, Itämies Arja, Itämies Juhani, Jalava Harri, Jalava Matti, Jantunen Juha, Jarva Leena, Juutilainen Ilmari, Järvinen Miika (S), Järvinen Orvo, Kaasinen Pirkko, Kajalo Ilkka, Kallio Erkki, Kanerva Jaakko, Kankaansivu Juha, Kantonen Pauli, Karhu Ali (S), Karjalainen Raimo, Karjalainen Timo, Karttunen Mika, Kastu Merja, Kaunisto Aki (S), Kekki Ari, Kelo Jorma, Kelo Marko, Keltanen Seppo, Kero Inkeri, Kitunen Matti, Klaus Pertti, Klemetti Teemu, Koivikko Elisabet, Koivikko Matti, Koivumäki Kaija, Kontiokari Seppo, Koponen Juha, Koponen Olli, Korhonen Juha, Koskinen Timo, Kotanen Esa, Kuitunen Karri, Kujala Jaro, Kujala Pasi, Kulmala Kari, Kuokkanen Matias (S), Kuronen Ilpo, Kuussaari Mikko, Laaksonen Pentti, Laasonen Pentti, Laasonen Erkki, Laasonen Leena, Lahtinen Olli, Laine Lasse J, Lautamäki Terttu, Lehtonen Ilari, Lehtonen Samuli, Leinonen Mauri, Lepistö Vesa, Liljebblad Markku, Lindgren Eero (S), Lindgren Sami (S), Lintervo Markku, Lohko Pentti, Luomajoki Mitro, Luukkonen Lauri (S), Löfgren Risto, Löfgren Seppo, Majakallio Piia, Malinen Pekka, Malkio Harri, Marienberg Mauri, Martikainen Mika, Martikainen Risto (S), Martiskainen Pertti, Mikkola Kauri (S), Moilanen Atte, Muinonen Arto, Mustonen Harri, Mutanen Anttoni, Mutanen Marko, Mutanen Nestori, Myyrä Reijo (S), Mäkelä Samu, Mäntylä Pentti, Neiro Jakke, Niemivirta Anu, Niemivirta Hanna, Niemivirta Tarja, Niittykoski Minna, Nivamäki Jorma, Norrdahl Kai, Norrdahl Nora, Nupponen Pertti, Nurkka Timo, Nyström Harry, Näppä Annikki, Ojalainen Pekka, Okkonen Harri, Ollila Jukka, Paavilainen Anja, Paavilainen Pekka, Partanen Pekka (S), Patrikainen Jari, Patrikainen Jarmo, Pelkonen Mika, Pelletier Gun (S), Pelli Juuso, Pietiläinen Heikki, Pietiläinen Mikko, Piirainen Markus, Plester Leigh, Pohjalainen Seija, Poutanen Terho, Pulli Timo, Pöllänen Mikko, Pöyry Iiris, Pöyry Ilona, Pöyry Juha, Rantanen Jouko, Raunio Anneli, Repo Merja, Rikkinen Ari-Pekka (S), Ronkainen Jouni (S), Ruohomäki Kai, Ruohomäki Suvi-Heini, Ruokonen Toni (S), Rytteri Susu (S), Rönkä Helena (S), Saarinen Anu, Saarinen Kaapo, Saarinen Kimmo, Saarinen Marko J., Saarinen Matias, Sallinen Tatu, Salo Veikko, Salonkoski Sami, Sappinen Juhani, Savikko Raija, Savikko Riitta, Savolainen Pekka, Schakir Ilhan, Sievänen Marko, Sihvonen Harri, Snickars Börje (S), Sojamo Esa, Sormunen Juha (S), Styrman Reino, Sulkava Pertti, Sulkava Raija, Sulkava Reijo J. (S), Sulkava Risto, Tahvanainen Kari, Telenius Päivikki (S), Terho Ahti, Teräs Anssi (S), Tiilikainen Kimmo, Toikka Ari, Tuhkanen Juho-Antti, Turja Eija, Turja Sauli, Uski Jouni, Uusipaavalniemi Pertti, Vaalivirta Sirkka-Liisa, Valanti Mirva, Vanhanen Hannu, Vantanen Pekka (S), Varonen Kari, Viitanen Esko, Wikström Aila, Vuokko Seppo, Vuorenpää Tiina, Vuorinen Arto, Vuorinen Tupu (S), Äyräs Pirkko, Öhman Ossi